

38. Emlékkönyv... 80. l.
39. Emlékkönyv... 81-89. l.
40. Alexander Bernát: i. m. 70-71. l.
41. Emlékkönyv... 76. l.
42. Fináczy Ernő – OPKM, Budapest, 2000. 72. l.
43. uo. 74. l.
44. uo. 75. l.
45. uo. 74. l.
46. uo. 76. l.
47. Emlékkönyv... 96-97. l.
48. uo. 129-159. l.
49. vö. uo. 161-167. l.
50. Alexander Bernát: i. m. 66. l.

В статті проаналізовані окремі аспекти діяльності Кломарик Яноша (1832-1898) – венгурського педагога, держсекретаря по вопросам середнього освіти. Вивчав математику, фізику в Будапештському та Венському університетах. В 1863 г. захистив дисертацію по філософії. На протязі 22 років займався педагогічною діяльністю. В 1881 г. опубліковані його основні твори «Організація процесу навчання середніх шкіл Венгрії». В 1883 г. почав працювати в Міністерстві релігії та народної освіти, після прийняття Закону про середні школи, який став важливою подією в історії освіти Венгрії. В період перебування на посаді держсекретаря багато зробив для удосконалення системи середньої освіти Венгрії.

Ключові слова: положення венгурських середніх шкіл в епоху дуалізму, Закон про середні школи (1883 г.).

Speaking about instruction at the age of dualism, the history of education pays little attention to those professionals that played significant roles as «background men» in the elaboration and execution of epochal laws, resolutions related to the names of some religion and public education ministers. Contemporary public opinion kept count of their activity, but from the viewpoint of posterity they merged into the public education staff formed in the second half of the 19th century. At the age of dualism the Religion- and Public Education Ministry official staff, working as «public service» in higher posts, were not just civil servants, but mostly scientists and professional lecturers. Klamarik János was not only a qualified school teacher of mathematics, but also a ministerial specialist dealing with secondary schools. This research aims at outlining his course of life and inspires young researchers to study Klamarik's activity in detail.

He studied mathematics and physics at Pest and Vienna universities. He started teaching at Kiskunfélegyháza, then moved to Pécs and Baja. In 1861 he was relocated to Besztercebánya royal grammar school. He had been working here for 22 years as a teacher, manager and director. These years made him famous and related his name to the issue of secondary schools. In 1881 he published his main work under the title «The structure and operation of Hungary's secondary schools». In 1883 he was called to the Religion- and Public Education Ministry after adoption of the secondary school law. The 1883 secondary school law was an important cornerstone of Hungarian public education and administration of educational affairs. Its elaboration contributed to the country's economic development, fostered the spread of modern civil education, and reduced the differences between the educational levels of secondary schools. Side by side with adoption of state control and having it accepted, the law guaranteed the rights of both education authorities and confessions, however, it demanded meeting all the requirements. In 1897 he retired from the post of under-secretary of state. At his ministerial post he worked a lot on reconstructing the Hungarian secondary school system. He was the honorary chairman of the Hungarian Pedagogical society.

Key words: the condition of the Hungarian secondary schools at the age of dualism, the 1883 secondary school law.

УДК 373.67

Гаснюк Вероніка Василівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ВЗАЄМОДІЯ МИСТЕЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ

У статті актуалізується проблема формування полікультурної компетентності молодших школярів, розкривається педагогічний потенціал українських і угорських мистецьких традицій, методів забезпечення їх взаємодії в процесі музично-естетичного виховання. Автором уточнено зміст понять : «взаємодія мистецьких традицій», «полікультурна компетентність»; розкриті такі методи забезпечення взаємодії українських і угорських мистецьких традицій у музично-естетичному вихованні учнів 1-4 класів загальноосвітніх шкіл з угорською мовою навчання, як : метод аглютинації, застосування словничка-пиктограми емоцій та настроїв (угорською та українською мовами), віднайдення музично-ритмічних рухів до пісень, метод зіставлення фокальних об'єктів.

Ключові слова: музично-естетичне виховання, взаємодія українських і угорських мистецьких традицій, полікультурна компетентність.

Постановка проблеми. Проблема життєдіяльності людини у полікультурному просторі стала актуальною проблемою сучасного світу. Перш за все вона торкнулася сфери освіти, що змінила вимоги до результатів педагогічного процесу сучасного підростаючого покоління, висунула ідеї необхідності формувати готовність і здатність до життя у відкритому суспільстві, в якому мирно співіснують представники різних культурних традицій. В Україні проживає біля 125 етносів, кожен з яких відзначається специфічними, тільки йому притаманними особливостями. Особистість школяра, перебуваючи у такій розмаїтій полікультурній ситуації, теж випробовує сукупність впливу етнічної, національної та міжнаціональної культур.

Рівень поліетнічності соціального середовища впливає на простір освіти, в якому неминує виникає взаємодія представників різних етнічних культур. За переписом 2001 року на Україні нараховувалося 156 600 угорців – переважна більшість з яких це мешканці Закарпаття, які проживають тут вже понад тисячу років. Учні шкіл з угорською мовою навчання, а таких шкіл налічується 71, перебувають у складній системі суспільно-культурних відносин: більшість їх за національністю є угорцями, основним полем культурної самоідентифікації яких є традиції угорського народу та, водночас, вони є громадянами України. Таке «перетворення» загальноосвітньої школи у полікультурний освітній простір і актуалізувало проблему формування полікультурної компетентності, що гостро постала на часі перед педагогічною наукою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема полікультурного виховання і освіти займає провідне місце в науковій спадщині видатних зарубіжних та вітчизняних вчених. Зокрема, визначено науково-теоретичні основи полікультурної освіти (А. Аракелян, В. Борисов, А. Гуренко, Н. Данилевський, А. Дмитрієв, В. Єршов, А. Ковальчук, Т. Менська, В. Ніке, Дж. Пайк, К. Слітере, О. Сухомлинський, М. Хайрулдінов, Р. Хенвей, Ю. Яковець); специфіку полікультурного виховання школярів на засадах особистісно-орієнтованого підходу (В. Бойченко). У дослідженнях Дж. Бенкса, С. Беннет, Л. Веденін, А. Джуриńskiego, А. Ковальчук, І. Лощенова, В. Макаєва, З. Малькової, С. Ніето, І. Тараненко полікультурне виховання розглядається як виховання соціальних, комунікативних та емпатичних умінь учнів.

Питанню формування полікультурної компетентності присвятили свої праці Р. Агадулін, О. Гуренко, Н. Лебедєва, Т. Поштарьова, Л. Перетяга, В. Кузьменко, Л. Гончаренко, В. Бойченко. Праці, пов'язані з формуванням полікультурної компетентності, знаходимо у зарубіжних науковців С. Ньето, В. Хілтон, Л. Дамет, С. Джонс.

Вивченню питань музично-естетичного виховання з використанням мистецьких традицій у школах України з угорською мовою навчання до останнього часу не приділялось належної уваги. Відомі тільки деякі праці П. Лизанця, О. Мальця, І. Орос з питань загальнокультурного розвитку та освіти угорців України. Історичні аспекти культурного розвитку угорського населення Закарпаття вивчалися Т. Легоцьким, Т. Домотор та іншими, з проблем музичного виховання у

загальноосвітніх школах з угорською мовою навчання відомі тільки дослідницькі роботи І. Арпи.

Мета статті (постановка завдання). Мета статті: презентувати педагогічний потенціал українських і угорських мистецьких традицій та методів забезпечення їх взаємодії у музично-естетичному вихованні молодших школярів.

Розробка обраного запиту актуалізувалась наявністю суперечності між потужним педагогічним потенціалом українських і угорських мистецьких традицій та неефективним його використанням у навчально-виховному процесі початкової школи, зокрема для формування полікультурної компетентності.

Реалізуючи мету даної розвідки, ми вдалися до вирішення таких завдань: виявити особливості українських і угорських мистецьких традицій, уточнити поняття «взаємодія мистецьких традицій» та обрати ефективні методи забезпечення взаємодії українських і угорських мистецьких традицій у музично-естетичному вихованні учнів початкових класів шкіл з угорською мовою навчання.

Результати дослідження. Здійснення ефективної міжкультурної взаємодії, необхідної для стабільного розвитку людства, неможливе без формування у всіх членів суспільства полікультурної компетентності, яка: включає в себе знання про культурне середовище представників інших національностей; гармонізує внутрішній світ і відносини з соціумом; формує толерантне ставлення до представників інших культур, релігій, рас, етносів.

Ідея полікультурності стала предметом наукового дослідження на початку 20 століття. Л. Гурлітт, Ф. Гансберг, Г. Шанпельман в це поняття включали етнічну і світову культури, що сприяють розвитку загальнолюдської свідомості та які стверджували ідею про єдиний світ, в якому не припустима уніфікація культур. Полікультурність, за їхнім переконанням, пов'язана зі свободою духовного розвитку особистості: людина не може глибоко і усвідомлено оволодіти культурою, якщо їй нав'язують чужі ідеї та погляди, якщо не забезпечується розвиток її природних сил і здібностей.

Аналізуючи визначення досліджуваного нами феномену різними вченими, можна констатувати, що полікультурна компетентність – це одна з ключових компетентностей, що виділяється як Радою Європи, так і провідними методистами України. Результати наукових досліджень підтверджують, що сутність полікультурної компетентності полягає в тому, що особистість, яка цією компетентністю володіє, розглядається як носій досвіду в сфері міжособистісної взаємодії з представниками різних культур.

Одним з ефективних засобів формування полікультурної компетентності особистості вважаємо використання мистецьких традицій. На основі наукового аналізу сутності категорії «традиції» з позицій різних галузей знань було визначено, що «мистецькі традиції» – це елементи художньої спадщини та досвіду, що передаються від покоління до покоління, зберігають значення художнього зразка у фольклорі певного суспільства чи соціальної групи та можуть трансформуватися у професійне мистецтво. Мистецькі традиції – це історично встановлені культурні форми

розвитку свідомості особистості, використання яких сприятиме формуванню цілісного розуміння світу за «законами краси» із розкриттям всього потенціалу пристосування до умов середовища. Відповідно до форм сприйняття різних видів художньої творчості структурно-естетичну єдність мистецьких традицій створюють аудіальні (народна поетична та музична творчість), візуальні (народна художня творчість) та аудіовізуальні (народна хореографія та театр) складові. Вирізняються вони специфічністю виміру характеру художнього змісту (художній час, художній простір, художній простір-час) та засобів його втілення, а спільною їх ознакою є відображення внутрішніх переживань особистості.

Аналіз досліджень науковців щодо мистецьких традицій угорського та українського народів допускає ствердження, що довготривале їх співжиття в Карпатському регіоні проявилось в спорідненості, подібності або навіть ідентичності мистецьких традицій. Опрацювання наукового доробку в галузі фольклористики, мистецтвознавства, педагогіки О.Аліксійчук [1], А.Коприва [2], Б.Барток [4], Т.Домотор [5], Д.Керені [6], З.Кодай [7], Ж.Татраї [8] дозволило виявити спільні та відмінні ознаки мистецьких традицій українського та угорського народів:

- спільні риси простежуються у побутуванні найбільш поширених музичних жанрів (історичні, обрядові, дитячі) й тематиці їх змісту (любовна лірика, патріотичні, жартівливі); структурі та формі мелодійної архітектоніки; у змісті переказів, легенд, казок. Спільними є також основні види народної художньої творчості, тематика професійного образотворчого мистецтва;

- специфічні ознаки спостерігаються у мелодичній, ладовій та метроритмічній побудові творів, у складі інструментальних ансамблів, в кольоровій гамі оздоблень і вишивок, символах багатьох свят. Особливо яскраво специфічність проявляється у формі та ритмах українських і угорських танців.

Співвіднесення філософського розуміння категорії «взаємодія» як особливого типу відношення між об'єктами, при якому кожний з них впливає на інші, приводячи до їх зміни, і, водночас, зазнає впливу з боку кожного з цих об'єктів, що, в свою чергу, зумовлює зміну його стану, а також визначення мистецьких традицій як елементів художньої спадщини (досвіду), що передаються від покоління до покоління, дало змогу встановити, що взаємодія мистецьких традицій у процесі музично-естетичного виховання молодших школярів у полікультурному просторі є бінарний, динамічний процес зумовленості та зв'язку елементів художньої спадщини та досвіду художньої діяльності різних народів, внаслідок чого виникає новий рівень естетичного змісту та організації музичного виховання.

З метою активізації формування полікультурної компетентності школярів було виокремлено методи забезпечення взаємодії українських і угорських мистецьких традицій в процесі музично-естетичного виховання, що базуються на інтеркультурній спрямованості виховання, взаємозв'язку громадянської та мистецької сторін виховання, здатності учнів використовувати власний життєвий і музичний досвід, розвивати свій творчий потенціал засобами художньої

інтеграції – метод аглютинації, застосування словничка-пиктограми емоцій та настроїв (угорською та українською мовами), віднайдень музично-ритмічних рухів до пісень, метод зіставлення фокальних об'єктів.

Шлях заглиблення у сферу музичного мистецтва пропонуємо вести від спостереження та вслуховування оточуючих нас ритмів та звуків природи – до сприймання їх відображень у художніх образах різних видів мистецтва, і врешті, до розмірковувань про них. Для цього вводиться елементарний аналіз-інтерпретація різних за змістом і характером творів мистецтва українського та угорського народів (з домінантою музичного), використовуючи метод вибору відповідних визначень емоцій та настроїв зі словничка-пиктограми (для активізації розвитку музичного сприймання). Зазначимо, що до словничка-пиктограми варто вводити слова угорською та українською мовами, адже у переважній більшості класах навчаються школярі угорці за національністю разом з українцями. У результаті застосування цього методу школярі помічатимуть (приходитимуть до висновку), що і звуки довкілля, і звукова палітра доби оточують як угорський, так і український народ, що за допомоги різних видів мистецтва можна повніше виразити почуття, настрої та переживання людей будь якої національності, але для цього потрібно опанувати образну мову цих мистецтв.

Усвідомленню здатності музики відображувати красу довкілля допомагатиме ознайомлення з традиціями свят угорського та українського народів: музикою народних свят осені (жнива, винобрання, проводи вівчарів на полонини), музикою народних свят зими (святий Миколай, Різдво-Корочун, Новий Рік, Фаршанг), музикою народних свят весни (Великдень), музикою народних свят літа (Зелені свята, Івана Купала).

Під час сприймання музики вартим вважаємо застосування інтегрованих завдань – «Три таїнства музики», для виконання якого використовуватимуться два види мистецтва – музика (прослуховування різножанрових творів) та графіка (лінії відображають жанр прослуханої музики). Учні прослуховуватимуть контрастні музичні фрагменти, аналізуватимуть їх настрої та відбиратимуть лінію, що відповідатиме певному жанру твору (пряма – пісні, хвилеподібна – танцю, штрихова – маршу). Завдання такого типу допомагатимуть слідкувати за динамікою відчуття образно-асоціативних зв'язків між музичним та образотворчим видами мистецтва. Аналогічне завдання можна проводити під час порівняння угорської та української музики (взаємодія мистецьких традицій другого рівня): пряма лінія відповідатиме українській, штрихпунктирна – угорській. Характер лінії, у цьому випадку, більше відображатиме характер ритму, адже використання гострого й подовженого ритму, синкоп характеризує, в більшій мірі, угорську музику ніж українську.

Набуттю навичок музичного сприймання і формування слухацького досвіду сприятиме використання: методу підсилення емоційного впливу музики – методу інверсії (його ще називають методом руйнування) – виконуючи твір, вчитель змінює певний засіб музичної виразності, а учні визначають, що саме змінилось; порівнянь одностанових та однойменних творів (наприклад, угорської народної пісні «Tente baba,

tente», «Вечірньої пісні» З.Кодая та «Вечірньої пісні» К.Стеценка або української народної пісні «Ходить зайчик»); методу асоціативного пошуку (зображувалась у кольорі динаміка музики, використовувались літературні твори та твори образотворчого мистецтва українського та угорського народів для виявлення образного змісту). Вивченням музичних творів українського народу як під час слухання музики, так і під час її виконання регулюватиметься єдність громадянського та музичного виховання.

Для осмислення способів втілення художніх образів доцільним стане використання методу зіставлення фокальних об'єктів. Який полягає у тому, щоб усталений образ відомого твору школярі вчилися переносити в інші обставини (в інший твір) уявивши можливість його музичної характеристики. Для цього перед учнями варто ставити завдання такого характеру: віднайти характер образу Подольночки в країні Маршу чи образу Гювейк Моті в країні Танцю? Або таке запитання: якого характеру набув би образ Подольночки в країні угорської Пісні? (при доборі мелодії вже засвоєних угорських народних пісень слід було використати ритмічний малюнок з синкопою чи пунктирним ритмом).

Активізації емоційного відгуку на музику, розуміння розвитку художнього образу та характеру музичних інтонацій основних жанрів музики, оцінювання ставлення до засобів музичної виразності сприятиме пісенний репертуар, який вивчається на певному етапі: пісні-ігри; пісні, що виконуватимуться з музично-ритмічними рухами; в'язанки пісень синкопованого ритму; в'язанки танцювальних пісень; в'язанки жартівливих пісень; в'язанки маршових пісень.

Для активізації образного мислення, здатності до асоціацій та аналогій вартим вважаємо вживання методу аглютинації (елементарної форми синтезування образів) для усного опису своїх вражень від прослуханих музичних фрагментів. Наприклад, учням пропонується придумати назву фрагментам, порівняти слова назви з характером образного змісту прослуханого. Доволі часто трапляється невідповідність назви емоційному змісту музичного твору. У таких випадках мислення школярів слід активізовувати завданнями пошукового характеру – як потрібно змінити музику, щоб вона відповідала назві? (сповільнити темп, змінити динаміку). Можна також запропонувати учням придумати назву до картини образотворчого мистецтва, порівняти слова назви з характером образного змісту прослуханих музичних фрагментів.

Оскільки театр існує як цілісність різних видів мистецтва, тому танець з певної театральної вистави, варто осягати через його виразні засоби (пластично-рухову його інтерпретацію), а потім з точки зору музичного забарвлення (яка саме музика підходить?). В процесі такого вивчення виховуватиметься емоційність сприймання, розуміння та цінність творів мистецтва. При цьому слід спиратись на вже здобутий дітьми життєвий та художній досвід, який варто збагачувати зустрічами з відомими співаками, майстрами народних музичних інструментів та їх виконавцями, з членами професійних чи аматорських колективів, які показували дітям свої вміння і цим зацікавлювали їх музичним мистецтвом угорського чи українського народу. А вже потім

переходити до ознайомлення школярів з театральними жанрами. Подібним чином слід звертатись і до обрядових святкових дійств угорського та українського народів, до театральних жанрів – спочатку до фрагментів з народного театру «Вертеп», а згодом і з дитячих оперних вистав М.Лисенко «Коза-дереза», К.Стеценка «Лисичка, Котик і Півник», мелодрами З.Кодая «Гарі Янош», опери Д.Ранкі «Нове плаття короля Помаде».

Отже, застосування зазначених вище методів забезпечення взаємодії українських та угорських мистецьких традицій сприятиме тому, що:

- зміст музично-естетичного виховання ставатиме ідентичним культурному простору його функціонування,
- активізуватиметься формування уявлень молодших школярів про історичний розвиток музики, національні та регіональні особливості музичного мистецтва,
- поглиблюватиметься усвідомлення взаємозв'язку народної та професійної творчості обох народів;
- збагачуватиметься мистецький тезаурус школярів що до універсальності музичної мови, що до музичних інструментів угорського та українського народів, композиторів обох країн;
- розвиватиметься здатність учнів до аналізу та інтерпретації образного змісту музичних творів, уміння елементарної імпровізації й інсценізації пісень; музично-слухові уявлення, усвідомлюватиметься роль засобів музичної виразності у створенні художнього образу.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Таким чином, формування полікультурної компетентності молодших школярів – процес складний і багатогранний. Використання взаємодії українських та угорських мистецьких традицій на уроках музичного мистецтва загальноосвітніх шкіл є одним з ефективних засобів забезпечення культуровідповідності освіти і виховання в умовах полікультурного середовища. Завдяки реалізації педагогічного потенціалу взаємодії українських і угорських мистецьких традицій розширюється музичний фонд молодших школярів, активізується інтерес до національної та до інонаціональної музики; поглиблюється знання засобів музичної виразності; розвивається здатність до оцінки їх ролі у створенні певного художнього образу; усвідомлюються спільні та відмінні ознаки мистецьких традицій обох народів; формується самоідентифікація в полікультурному середовищі, що, в свою чергу, зумовлює мобільність художньо-асоціативного мислення завдяки збагаченню особистісного поліхудожнього тезаурусу.

Ефективними методами забезпечення такої взаємодії в процесі музично-естетичного виховання в умовах полікультурного середовища є: метод аглютинації, застосування словничка-п'єтограми емоцій та настроїв (угорською та українською мовами), віднайдіння музично-ритмічних рухів до пісень, метод зіставлення фокальних об'єктів.

Подальшого наукового пошуку потребують шляхи екстраполяції змісту, форм організації та методів забезпечення взаємодії мистецьких традицій в процесі музично-естетичного виховання в полікультурному середовищі на учнів інших вікових категорій.

Список використаних джерел

1. Аліксійчук О.С. Морально-естетичне виховання учнів початкових класів засобами української народної музики / О.С. Аліксійчук. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2004. – 124 с.
2. Коприва А.Т. Угорська вишивка Закарпаття XIX – першої половини XX століття (художньо функціональні та стилістичні особливості): автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.06 „Декоративне і прикладне мистецтво” / Атілла Тиберійович Коприва. – Львів, 2005. – 20 с.
3. Сыродеева, А. А. Поликультурное образование / А. А. Сыродеева. – М.: МИРОС, 2001. – 192 с.
4. Bartók B. Népzene és a szomszéd népek népzeneje / Bartók Béla. – Budapest. Somló Béla könyvkiadó, 1934 – 36 old.
5. Dömötör T. A népszokások költészete / Dömötör Tekla – Akadémiai Kiadó, Budapest 1983. – 29 o.
6. Kerényi Gy. Magyar énekes népszokások / Kerényi György. – Gondolat Kiadó, Budapest 1982. – 91 o.
7. Kodály Z. Kis ember dalai. Előszó – 1960. / Kodály Zoltán // Visszatekintés. [Hátrahagyott írások, beszédek, nyilatkozatok]. – Zeneműkiadó, Budapest, Közreadta Bónis Ferenc, 1989. – [III. kötet]. – 323 old.
8. Tátrai Zs. A gyermekkor költészete / Tátrai Zsuzsanna. Magyar Néprajz V. Népköltészet (Folklor 1.). [Főszerkesztő: Vargyas Lajos]. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988. – 588 o.

В статті актуалізується проблема формування полікультурної компетентності молодших школярів, розкривається потенціал українських і венгерських художественних традицій, методів забезпечення їх взаємодії в процесі музично-естетичного виховання. Автором уточнено содержание понять «взаимодействие художественных традиций», «поликультурная компетентность»; раскрыты такие методы обеспечения взаимодействия украинских и венгерских художественных традиций в музыкально-эстетическом воспитании учащихся 1-4 классов общеобразовательных школ с венгерским языком обучения, как: метод агглютинации, применение словаря-пиктограммы эмоций и настроений (на венгерском и украинском языках), подбор музыкально-ритмических движений к песням, метод сопоставления фокальных объектов.

Ключевые слова: музыкально-эстетическое воспитание, взаимодействие украинских и венгерских художественных традиций, поликультурная компетентность.

The urgency of the problem of primary school pupils multicultural upbringing is predetermined by the sensitivity of primary school age to educational influences, laying a moral and cultural cornerstone to primary school personality resulting from active formation of his/her character, attitudes, behavioural stereotypes, thinking and worldview, that enable to implant national and universal human values, as well as to upbring the tolerant attitude to other culture.

The aim of the article is to represent the Ukrainian and Hungarian artistic traditions pedagogical potential and methods of supporting their interaction in primary school children musical and aesthetic education. The development of the given aspect is actualized through the existence of contradictions between strong Ukrainian and Hungarian artistic traditions potential and its inadequate application in primary school teaching and educational process.

The research has been conducted by means of the method of theoretical aspects analysis of the problem for conceptual and categorical framework definition, theoretical and practical data generalization, their contrastive analysis, interpretation and concretization.

From the viewpoint of different branches of knowledge, on the basis of scientific analysis of the essence of the category «traditions», the «artistic traditions» have been defined as – elements of artistic heritage and experience, that are handed down from generation to generation, preserve the meaning of artistic sample in folklore of peculiar society or social group and can be transformed in professional art. Correlation of philosophic understanding of the category “interaction” and more precise definition of the notion “artistic traditions” made it possible to define the meaning of the notion “interaction of artistic traditions”.

Ukrainian and Hungarian artistic traditions pedagogical potential and methods of supporting their interaction in musical and aesthetic education of 1st–4th formers of secondary schools with the Hungarian language of instruction have been revealed by the author, as follows: agglutinative method, usage of pictographic vocabulary of emotions and moods (in Ukrainian and Hungarian languages), rediscovery of musical and rhythmical movements to songs, method of focal objects comparison.

Processing of scientific enhancement in the field of folklore, art criticism, pedagogics, allowed to state, that the usage of Ukrainian and Hungarian artistic traditions during the musical art lessons in secondary schools is one of the effective means of education and instruction cultural compossibility in conditions of multicultural environment: promotion of the state and world artistic values understanding, mobility and systematicity of knowledge, formation of multicultural competence of the pupils.

Key words: musical and aesthetic upbringing, Ukrainian and Hungarian artistic traditions interaction, multicultural competence.